

A VILÁG ELSŐ FÖLDALATTI VASÚTJA

1863-ban január 10-én avatták fel a világ első földalatti vasútját Londonban.

A föld alatt közlekedni, mára márt megszokott dologgá vált. De vajon ki találta ezt ki és miért volt erre szükség? Kezdjük az elején! Ahhoz, hogy a föld alatt lehessen közlekedni, alagutat kell építeni. Gondoltátok volna, hogy az első alagút megépíttetése Semiramis babiloni királynő nevéhez fűződik? Több mint 4000 évvel ezelőtt az Eufrátesz alatt egy 1 kilométer hosszúságú gyalog-alagutat készíttetett, melyet természetesen közlekedésre használtak. Egy másik alagút, melynek egy része mai napig látogatható, 2000 évvel ezelőtt Neapolis és Puteoli (Nápoly és Pozzuoli) városa között, Augustus császár korában épült, *Crypta Neapolitana* néven. A közúti alagutak őse, eredetileg 700 méter hosszú, körülbelül 3 méter széles volt, magassága pedig helyenként elérte a 20 métert.

Míg Semiramis alagútja elsősorban kényelmi szempontokat szolgált, addig a *Crypta Neapolitana*-t már az előtte használt szűk útszakasz tehermentesítése céljából építették. Mint láthatjuk, a földalatti közlekedés előnyeit már nagyon régen felfedezték, ugyanakkor az alagutak építése nehéz és hosszadalmas munka volt, így inkább a föld feletti utakon való közlekedést igyekeztek fejleszteni, gyorsabbá, hatékonyabbá tenni.

Az iparosodás a városban lakók számának gyors növekedésével járt, és ezzel együtt megjelent az igény a tömeges személyszállításra. Kezdetben ezt postakocsikkal oldották meg. Magyarországon a személyszállító postakocsi-forgalom Bécs és Buda között 1750. október 15-én indult meg. A közbeszédben elterjedt neve a delizsánsz volt. 1752. szeptember 18-tól már menetrendszerűen közlekedtek kocsik a városok között. Majd a postakocsit a lóvasút és az omnibusz váltotta fel. Így volt ez Londonban is.

A XIX. század elejére London lett a világ legfejlettebb ipari központja és legnagyobb városa, ennek következtében a forgalom a városon belül és kívül egyaránt folyamatosan nőtt. Az első vasútvonal Angliában épült és nyílt meg 1829-ben Liverpool és Manchester között. A hálózatot folyamatosan bővítették, 1850-re a város már hét végállomással rendelkezett. A vasút térhódítása következtében a külvárosokból munkahelyükre ingázók legfontosabb közlekedési eszköze a vasút lett. A földfelszíni közlekedés lassan olyan mértékeket öltött, amit a város már nem tudott elviselni.

Egy Charles Pearson nevű londoni ügyvéd fejéből pattant ki a gondolat még 1830-ban, hogy a közlekedés korszerűsítése érdekében, akár a föld alatt is lehetne terjeszkedni. Ötletét a parlament újra és újra elutasította, mígnem 1854-ben elfogadtak egy földalatti vasútvonal létrehozásáról szóló törvényt. Az építkezés csak 1860-ban kezdődött, ekkorra sikerült előteremteni a pénzügyi forrásokat, melyből megkezdődhetek a munkálatok. Az építkezés során a három legjelentősebb vasúti csomópontot: a Paddington Station-t, a King's Cross-t és a Farringdon Street-et kötötték össze.

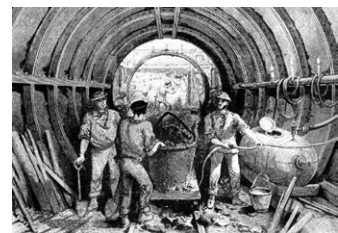

AGORA

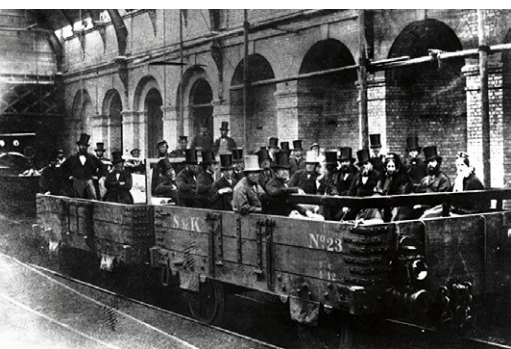
TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

Tudtátok, hogy a ma használt metró elnevezés innen származik? Ugyanis a tervezett földalatti vasút a Metropolitan Railway nevet kapta. A Metropolitan elnevezés rövidítéseként terjedt el a metro szó használata.

Az alagutat egy úgynevezett „cut-and-cover” módszerrel építették, azaz a felszíni talaj kiásását követően a keletkezett vájatot befedték. Hatalmas munka volt a 6 és fél kilométer hosszú alagút kiásása, hiszen akkor még nem volt fúrópajzs, mely megkönnyítette volna a munkát.

A szerelvényeket gőzmozdonyokkal vontatták a három, párhuzamosan futó sínen, így szükség volt szellőzőkéményeket is építeni, a füst elvezetése végett. (Egy ilyen szellőzőnyílás még ma is áll a Leinster Gardens 22-ben.)

1863. január 10-én végre birtokba vehették a londoniak a világ első földalatti vasútját, amely néhány hónap leforgása alatt naponta 26 ezer embert szállított. Az első szerelvényeknek, még nem voltak ablakai, mert a tervezők attól tartottak, hogy az utazók pánikba esnek a nagy sebesség láttán, illetve a falak kopár látványától is így akarták megóvni őket.

Az angolok által Tube-nak, vagyis „csőnek” becézett londoni metróhálózat mára 11 metróvonallal büszkélkedik, melynek 207 megállója van és 402 kilométeres pályahosszon szállítja utasait.

Még egy érdekesség: a londoni után, másodikként, Budapesten indult el a földalatti vasút 1896. május 2-án. A Millenniumi Földalatti Vasút a világ első villamos hajtású földalatti vasútja volt.

Források:

<http://kjit.bme.hu/index.php/hu/folap/14-hallgatoknak/valaszthato-targyak/143-metro-kozlekedes-biztonsag>

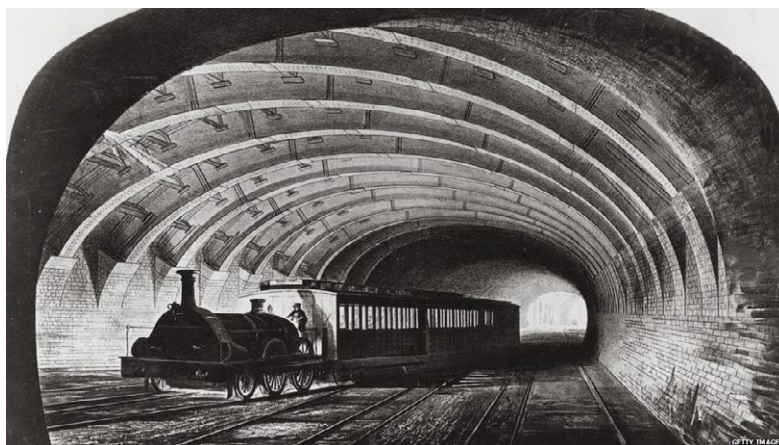
<http://www.mtva.hu/en/sajto-es-fotoarchivum/3139-150-eve-1863-január-10-en-londonban-felavattak-a-vilag-első-foeldalatti-vasutjat>

<http://metros.hu/sztori/elozmeny.html>

http://www.romaikor.hu/romai_utak_es_uthalozatok/alagutak/cikk/a_romai_alagutakrol

http://hvg.hu/itthon/20120916_Magyarorszagon_260_eve_indult_a_postakocs

<http://cultura.hu/kultura-plusz/delizsansz-az-utakon/>

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN